

SPIS TREŚCI

Uwagi wstępne	5
ROZDZIAŁ I. Kierunki i prądy myśli oświeceniowej	13
Katarzyna II i filozofia Oświecenia	14
Narodziny rosyjskiej filozofii oświeceniowej	23
Mikołaj Nowikow i masoneria	32
Ideologie opozycji szlacheckiej	49
ROZDZIAŁ II. Kulminacja Oświecenia: Aleksander Ra-	
 diszczew	61
Zarys biografii	62
Filozofia społeczna	67
Poglądy etyczne i pedagogiczne	75
Radykalna reforma czy rewolucja?	78
Traktat o nieśmiertelności	84
ROZDZIAŁ III. Szlachecki konserwatyzm i szlachecki re-	
 wolucjonizm	87
Mikołaj Karamzin	88
Dekabryści	93
Ideologia Związku Północnego	94
Mikołaj Turgieniew	99
Ideologia Związku Południowego	100
Stowarzyszenie Zjednoczonych Słowian	105
Filozofia historii Rosji	107
Znaczenie dekabrystów i ich miejsce w dziejach myśli rosyj-	
skiej	110
ROZDZIAŁ IV. Prądy anty oświeceniowe początku XIX	
 wieku	113
Mistycyzm	114
„Lubomudrzy” i schellingianizm rosyjski	117
ROZDZIAŁ V. Piotr Czaadajew	126
Metafizyka i filozofia historii	127

Pogląd na przeszłość i przyszłość Rosji	132
<i>List filozoficzny</i>	132
<i>Apologia obłąkanego</i>	136
Miejsce Czaadajewa w rosyjskiej historii intelektualnej	139
ROZDZIAŁ VI. Słowianofilstwo	141
Filozofia historii i ideał społeczeństwa	143
Koncepcja „osobowości integralnej” i „nowych zasad filozofii”	151
Eklezjologia	157
Słowianofilstwo jako konserwatywna utopia	162
Dezintegracja słowianofilstwa	167
ROZDZIAŁ VII. W kręgu heglizmu: od „pojednania z rzeczywistością” do „filozofii czynu”	173
Mikołaj Stankiewicz	175
Michał Bakunin	177
Wissarion Bieliński	181
Aleksander Hercen	191
ROZDZIAŁ VIII. Wissarion Bieliński i warianty okcydentalizmu	201
Okcydentalizm Bielińskiego	202
„Stara” i „nowa” Rosja	202
„Ludowość” i „narodowość” w literaturze	206
Polemika z Majkowem	211
Spór o kapitalizm	214
Okcydentalizm liberalny	218
Tymoteusz Granowski	219
Konstanty Kawielin	221
Borys Cziczerin	223
ROZDZIAŁ IX. „Pietraszewcy”	226
Ideologia społeczno-polityczna	227
Poglądy filozoficzne	233
ROZDZIAŁ X. Narodziny „rosyjskiego socjalizmu”	240
Ewolucja poglądów Hercena	241
Kryzys światopoglądowy	241
Koncepcja „rosyjskiego socjalizmu”	245
Krytyka „starego świata”	251
Problem wolności i konieczności	253
<i>Do starego towarzysza</i>	258
Mikołaj Ogariow	266

ROZDZIAŁ XI. Mikołaj Czernyszewski i „oświecicielstwo”

lat sześćdziesiątych	271
Materializm antropologiczny Czernyszewskiego	276
Życie i działalność Czernyszewskiego	276
Estetyka	282
Zasada antropologiczna	288
Drogi rozwoju Rosji	293
Miejsce Czernyszewskiego w rosyjskiej myśli społecznej	296
Mikołaj Dobrolubow i spór o „zbędnych ludzi”	300
Dymitr Pisariew i „nihilizm”	309
Krytycy „oświecicielstwa”: Apollon Grigoriew i Mikołaj Strachow	319

ROZDZIAŁ XII. Ideologie narodniczek 328

Od „wędrowki w lud” do Narodnej Woli	332
<u>Piotr Lawrow</u>	345
Zarys biografii	345
Listy historyczne	348
Koncepcje socjologiczne	354
Piotr Tkaczow	359
Mikołaj Michajłowski	369
Teoria postępu	369
Walka o indywidualność	383
Treść społeczna socjologii Michajłowskiego	388

ROZDZIAŁ XIII. Anarchizm 392

<u>Michał Bakunin</u>	393
Zarys życia i działalności	393
Poglądy filozoficzne	399
Filozofia społeczna	404
<u>Piotr Kropotkin</u>	410
Zarys biografii	410
Filozofia historii	412
Wizja przyszłości	417

ROZDZIAŁ XIV. Ideologie reakcyjne po reformach Aleksandra II 424

Mikołaj Danilewski	426
Konstanty Pobiedonoscew	435
Konstanty Leontjew	438

ROZDZIAŁ XV. Pisarze-prorocy 451

Fiodor Dostojewski	452
„Kryształowy pałac” i „mroki podziemia”	452

Na bezdrożach Człowieka-Boga	459
Mesjanizm narodowy i idea „wszechczłowieczeństwa”	467
Lew Tołstoj	474
Geneza i istota przełomu światopoglądowego	474
Filozofia życia	483
Poglądy religijne	487
Krytyka cywilizacji i ideały społeczne	493
Istota i zadania sztuki	499
Próba porównania	503
ROZDZIAŁ XVI. Odmiany pozytywizmu	508
Pozytywizm dogmatyczny: Grigorij Wyrubow	511
Pozytywizm krytyczny: Włodzimierz Lesiewicz	514
Pozytywizm i psychologia	519
Pozytywizm i socjologia	527
ROZDZIAŁ XVII. Włodzimierz Sołowjow i metafizyczny idealizm	539
Filozofia religijna Sołowjowa	540
Życie i osobowość filozofa	540
Filozofia reintegracji	544
Bożoczłowieczeństwo i Sofia	552
Teokratyczna utopia i teoria miłości. Wpływ idei Fiodorowa	556
Autonomizacja etyki i teorii poznania. Przeczucia apokaliptyczne	562
Estetyka	568
Kontynuatorzy myśli Sołowjowa	570
Aleksy Kozłow i panpsychizm	572
Borys Cziczeryn i hegliści drugiej połowy wieku	576
ROZDZIAŁ XVIII. Od narodnictwa do marksizmu	590
Między narodnictwem a marksizmem	590
Jerzy Plechanow i „rozumna rzeczywistość”	600
Estetyczne i krytycznoliterackie poglądy Plechanowa	615
„Legalne narodnictwo”	620
Wczesne prace Lenina	639
Skorowidz nazwisk	652